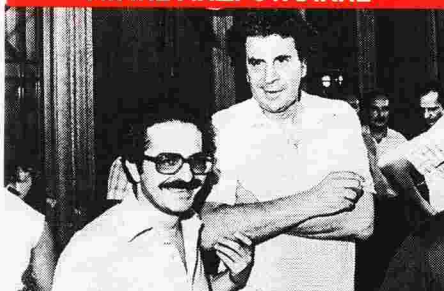

ΜΙΜΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

«Ένας ταπεινός Πυλάδης δίπλα στον Ορέστη»

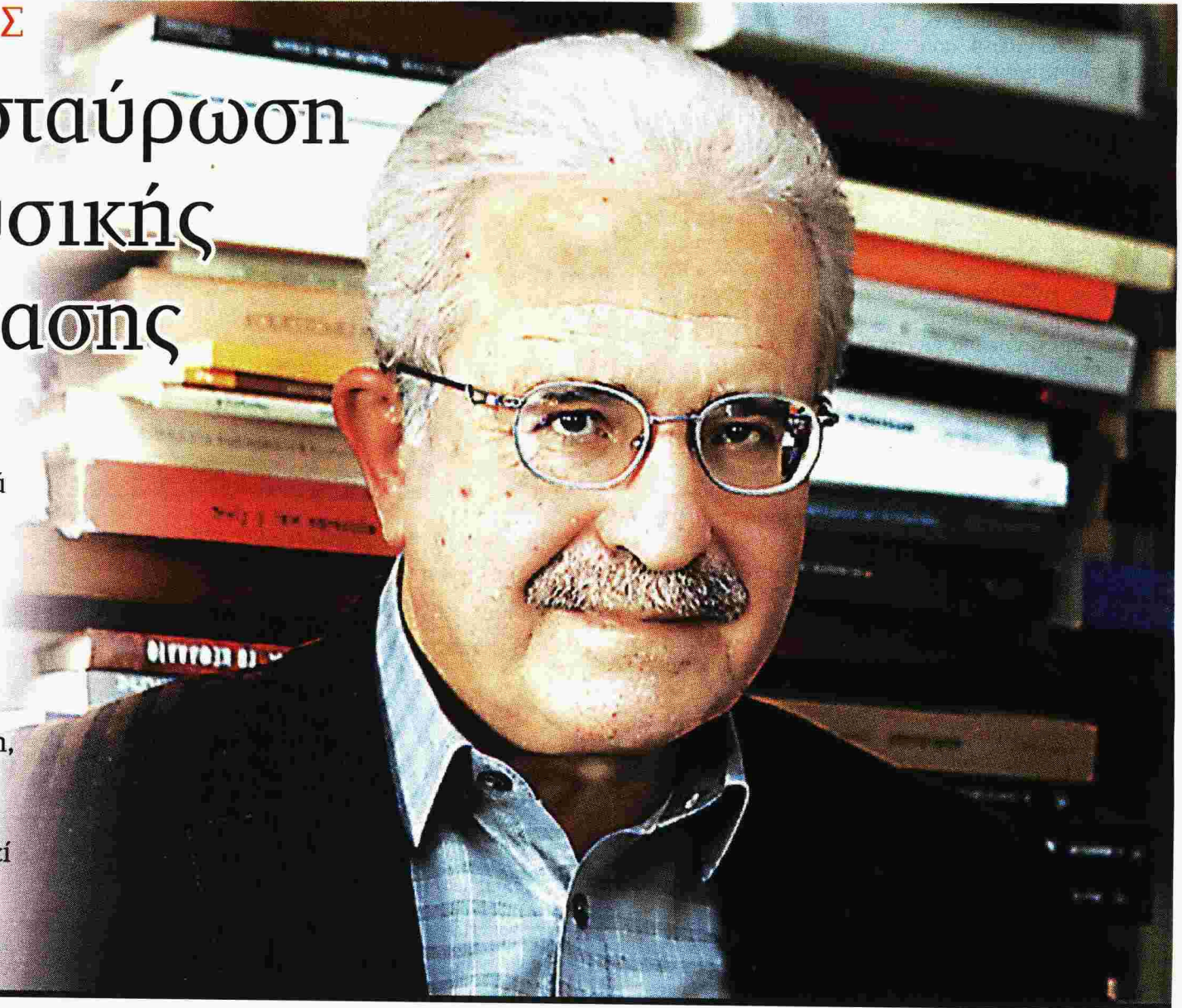
Φίλοι επί δεκαετίες, ξέρει απ' έξω κι ανακατωτά, τον «κυκλώνα» Μίκη Θεοδωράκη. Εξ ου και μας παραδίδει τα «ψυχολογικά και πολιτικά κλειδιά του». Αύριο παρουσιάζεται στην Πάτρα το νέο του βιβλίο. > 13

ΜΙΜΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

Μίκης: Διασταύρωση έρωτος, μουσικής και επανάστασης

Φίλοι επί δεκαετίες, ξέρει απ' έξω κι ανακατωτά τον «κυκλώνα» Μίκη. Εξ ου και μας παραδίδει τα «ψυχολογικά και πολιτικά κλειδιά του» μαζί με ένα πανόραμα διακοσίων χρόνων, στο ογκώδες βιβλίο του «Σαλός Θεού», που αύριο παρουσιάζεται στην Πάτρα. Πόλη που λατρεύουν κι ο Θεοδωράκης κι ο Ανδρουλάκης. Ο οποίος μιλάει για τον μεγάλο συνθέτη, τις σχέσεις του με Παπανδρέου-Μητσοτάκη, αποκαλύπτει το παράπονό του από την Ελλάδα, εξηγεί κάποιες αντιδράσεις του. Τονίζοντας την οικουμενικότητά του.

> 13

SMS > Αύριο 7.30 μ.μ. ο Μ. Ανδρουλάκης θα είναι στο King George Hall της πλ. Γεωργίου. Ο ποιητής Διονύσης Καρτζάς και ο καλλιτεχνικός διευθυντής της Πολυφωνικής Χορωδίας Πάτρας Σταύρος Σολωμός θα μιλήσουν για το βιβλίο του στην εκδήλωση που διοργανώνουν οι εκδόσεις «Πατάκη» και το Discover.

ΜΙΜΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ

«Τα πάντα στον Μίκη είναι στον υπερθετικό βαθμό»

Συνέντευξη στην
ΚΡΙΣΤΥ ΚΟΥΝΙΝΙΩΤΗ

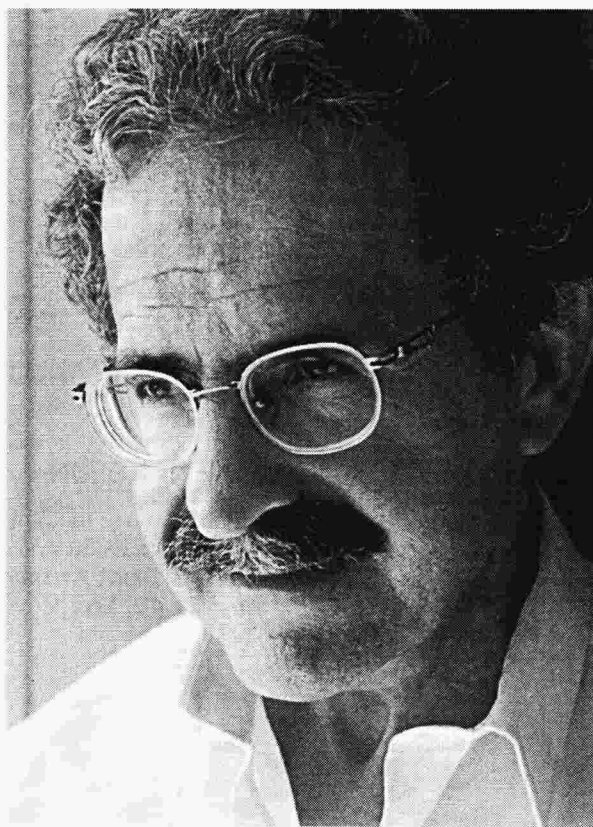
“
Ο φανατικός Μίκης σε βάθος χρόνου αφήνει πίσω του μια διανοητική, ηθική και πολιτική μετριοπάθεια σαν καταστάλαγμα. Ο φανατικός Μίκης παρωδεί, στην ουσία, τον φανατισμό, και διά των εναντίων, όπως έλεγαν οι αρχαίοι Έλληνες, γίνεται οικουμενικός. Ας τον αντιμετωπίσουμε ως οικουμενικό”

Ο «Σαλός Θεού - Ο Μυστικός Μίκης» είναι ένα βιβλίο-ποταμός. Σαν τον Θεοδωράκη, στην πολυδιάστατη προσωπικότητα του οποίου μας μυεί, έχοντας μοιραστεί μαζί του χρόνια φιλίας, «ένας ταπεινός Πυλάδης δίπλα στον Ορέστη», όπως αυτοπροσδιορίζεται: Ο χειμαρρώδης Μίμης Ανδρουλάκης, ο οποίος μιλάει στην «ΠτΚ», έχοντας ξεκαθαρίσει ευθύς εξαρχής, ότι το θέμα μας θα είναι το βιβλίο κι όχι η πολιτική.

Στις 527 σελίδες του βιβλίου σας φωτίζετε πάμπολλες πτυχές της πολυδιάστατης προσωπικότητας του Μίκη Θεοδωράκη -άθλος πραγματικός. Ας ξεκινήσουμε, λοιπόν, από τον ερωτικό Μίκη.

Στα ερωτικά του Μίκη δεν υπάρχει ούτε μισή λέξη φαντασίας. Ανασύρω με τη δική του συναίνεση το πέπλο της Ισιδος από τα πρόσωπα των γυναικών που σημάδεψαν τη ζωή του. Είτε παγκόσμια γνωστές είτε άσημες. Ο Μίκης, όμως, δεν είναι Δον Ζουάν. Μέσα του συγκρούονται δύο τάσεις. Ενα ασκητικό ιδεώδες μιας μακρόχρονης παρθενίας και ταυτόχρονα ένας διονυσιακός παροξυσμός. Στον Μίκη διαρκώς διασταυρώνονται ο έρωτας, η μουσική και η επανάσταση σε όλες τις παραλλαγές τους.

Πραγματικότητα και φαντασία μπλέκονται η μια μέσα την άλλη. Παράδειγμα, η συνομιλία Μίκη-Μπετόβεν.

Σαφώς η συνάντηση Μίκη-Μπετόβεν είναι φανταστική, όμως, όλη η ζωή του Μίκη είναι μία διαρκής συνομιλία με τον Μπετόβεν. Όπως και με τον Σοστακόβιτς, που του είχε απονεμίσει το Χρυσό Βραβείο τον Αύγουστο του '57. Η ζωή του Μίκη ήταν ένας διαρκής ανταγωνισμός με τον Σοστακόβιτς. Ο Μίκης δεν περίμενε, βέβαια, ότι θα γνώριζε μέσω εμού τον Βάγκνερ, αλλά ο Βάγκνερ μάς οδηγεί στη βαθιά Ελλάδα, ενώ έρχονται για πρώτη φορά στο φως άγνωστες πλευρές του μεγάλου μουσουργού. Δεν θα έγραφα το βι-

βλίο αν δεν είχα να πω κάτι καινούργιο για τον Μπετόβεν ή τον Σοστακόβιτς ή τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Παπανδρέου, λοιπόν. Μία εκ των «συμπληγάδων». Η άλλη ήταν ο Μπισσοτάκης. Να μείνουμε σ' αυτές τις δύο σχέσεις;

Με τον Παπανδρέου ήταν η πιο συγκλονιστική σχέση. Πρώτη φορά ο αναγνώστης θα δει τα κρυφά ραντεβού του Μίκη με τον Ανδρέα, με οικοδόποινα, πάντα, τη Σύλβα Ακρίτα. Γιατί, και οι δυο ανταγωνίζονταν για το μυαλό και την

καρδιά της Σύλβας, στο βάθος. Σ' αυτά, λοιπόν, τα κρυφά ραντεβού, η οποιαδήποτε ενδεχόμενη συνεργασία τους πάντα χαλούσε την τελευταία στιγμή. Κανείς δεν διανοείται ότι προ του '89, ο Μίκης έφαγε με τον Ανδρέα στο Καστρί. Μια συγκλονιστική συνάντηση που δεν προχώρησε. Σαν να υπήρχε μια κατάρα να μη συναντηθεί οριστικά η Κρήτη με την Αχαΐα.

Και με τον Μπισσοτάκη;

Ο Μίκης από το '47 μέχρι το '70 είναι ο μεγάλος αντίπαλος του Μπισσοτάκη. Δεν τον αφήνει σε κλωρό κλαρί, ιδιαίτερα με τα Ιουλιανά. Ο Μπισσοτάκης δεν πήγε ποτέ σε συναυλία του Μίκη. Ο Μίκης, αργότερα στο Παρίσι, συναντιέται με τον Μπισσοτάκη, τον λυπάται που τον αντιμετωπίζουν όλοι σαν λεπρό, και αρχίζει μια κάποια σχέση. Στο βιβλίο, θα δείτε πολύ αποκαλυπτικά ραντεβού των δυο τους. Κι όταν, σε μια στιγμή απελπισίας, το '89, ο Μίκης συμμετείχε στην κυβέρνηση Μπισσοτάκη και έγινε βουλευτής -θα δείτε τους λόγους στο βιβλίο- το θεώρησε «πικρό ποτήρι».

«Σε κάθε εφήμερη σύγκρουση ενυπάρχει το σπέρμα μιας μελλοντικής συμφιλίωσης, καμιά φορά εκτός ορίων» διαβάζουμε.

Είναι ένα φασουτικό παιχνίδι με τον διάβολο, που του αρέσει του Θεοδωράκη. Ποτέ δεν πήραμε τις μετρητοές αυτές που λέει ο Μίκης. Λέω, και του αρέσει: «Μη δίνετε σημασία στο τι λέει. Προσέξτε καλά τι εννοεί.

Λέει ό,τι δεν λέει και δεν λέει ό,τι λέει». Γίνεται εναλλάξ θέση αντίθεση ο Μίκης. Τη σύνθεση την αφήνει σ' εμάς. Μπορεί να γίνει εναλλάξ αθώο παιδί ή δαίμων. Συντηρητικός ή προοδευτικός. Αντιεξουσιαστής ή εξουσιαστής. Λαϊκός ή συμφωνικός. Αδιάλλακτος συμφιλιωτικός. Αυτός είναι ο Μίκης. Το μάξιμουμ και το μίνιμουμ. Το όπτιμουμ το αφήνει σ' εμάς να το βρούμε. Δεν υπάρχει το μέτρο στον Μίκη. Τα πάντα είναι στον υπερθετικό βαθμό.

Όταν απομακρυνθούμε λίγο από τον Μίκη, τότε θα καταλάβουμε τον πραγματικό Θεοδωράκη. Είναι η πιο πολυδιάστατη προσωπικότητα, όχι της Ελλάδας, αλλά της Ευρώπης, εν ζωή. Ενα πολυδιάστατο «τέρας».

Κοιτάξτε τώρα την αντίφαση. Γιατί είναι ο Μίκης στενοχωρημένος και τον βλέπετε να αντιδρά έτσι; Νιώθει σαν κακή μπριά την Ελλάδα. Το παράπονό του είναι ότι δεν ακούγεται, εδώ και 20 χρόνια, συμφωνικό του έργο στη χώρα, ενώ την ίδια στιγμή, τον καλούν μεγάλες όπερες στη Γερμανία. Αυτή είναι η μεγάλη του πίκρα και από τη σημερινή κυβέρνηση. Όλοι οι κρατικοδίαιτοι πολιτιστικοί θεσμοί είναι ερμητικά κλειστοί απέναντι στον Μίκη. Αυτό του προκαλεί μια βαθιά απογοήτευση και αγανάκτηση. Αισθάνεται ότι θεωρούν ότι δεν υπάρχει. Ο Μίκης δεν είναι μόνο ο «Ζορμπάς» και τα λαϊκά τραγούδια. Πρέπει να πεθάνει για να ανεβάσουν στη Λυρική τη «Μήδειά» του...

Η Πάτρα, ο επικήδειος και η εξέγερση

Στο βιβλίο σας αφιερώνετε κι ένα πολύ «δυνατό» κεφάλαιο στην Πάτρα.

Στην Πάτρα ερωτεύτηκε για πρώτη φορά ο Μίκης, εκεί έμαθε τις πρώτες νότες, εκεί πρωτοπήγε στο ωδείο, εκεί πρωτοσυνέθεσε τραγούδια, εκεί μυήθηκε στη συμφωνική μουσική, εκεί τραγούδησε Ατίκ και Σουγιούλ... Ισως να μη γινόταν ούτε καν μουσικός, παρά το έμφυτο ταλέντο του, αν δεν περνούσε από την Πάτρα.

Όσοσο ένιωθε αποξενωμένος...

Του άρεσε να λέει «Ο θεός της Πάτρας δεν με πάει», αλλά μετά την εκπληκτική ανοικτή συγκέντρωση στην πλ. Γεωργίου, πριν σαράντα χρόνια, είπε: «Ο θεός της Πάτρας άλλαξε γνώμη για μένα». Ενα παιχνίδι είναι. Όταν ο Μίκης δεν μπορεί να κατακτήσει κάτι, εμφανίζει αυτή την ερωτική αμφιθυμία, αλλά στο βάθος τη λατρεύει την Πάτρα, όπως κι εγώ τη λατρεύω.

Καθ' οδόν για την Πάτρα, εκφωνείτε τον συγκλονιστικό επικήδειό του. Συνέβη όντως;

Δεν έχω αλλάξει ούτε μία λέξη από τον επικήδειο που του έβγαλα τότε. Στο Κιάτο, εξαιτίας ενός μεγάλου κατακλυσμού, εγκλωβιστήκαμε στο αυτοκίνητο. Τότε μου συνέβη ένα σπάνιο ψυχικό φαινόμενο. Ενωθήκαμε τον Μίκη δίπλα μου έναν ποταμό ολόκληρο, και τον άγριο ποταμό που κατέβαινε από τα βουνά της Αχα-

ΐας, να γίνονται ένα. Μου λέει, λοιπόν: «Αν πεθάνω, εσένα θα βάλουν να γράψεις τον επικήδειο. Θέλω να τον ακούσω τώρα». Τον βάζω να ξαπλώσει, βγαίνω από το αυτοκίνητο, κόβω κλαδιά δάφνης, τον στολίζω, κι εκφωνώ αυτή την ομιλία που ξεκινάει με την κραυγή «Πυροβολήστε τα ρολόγια». Ακολουθεί η νεκροφάνεια του Μίκη, δεν μπορούσα να τον ξυπνήσω, και ύστερα η ιερή πομπή του τέλους του. Κι έπειτα συζητήσαμε για την ανάληψή του.

Πάμε στο σήμερα. Στα «ενενήντα τρία με χίλια δυο βάσανα», εξηγείται: Η πρόσφατη εμφάνισή του στο συλλαλητήριο στο Σύνταγμα, σχολιάστηκε αρνητικά. Πείτε μας.

Ο Μίκης κρατάει μέσα του ένα μεγάλο παράπονο και μια μεγάλη θεοδωράκεια αγωνία. Μέσα του σφαδάζει κυριολεκτικά ένα παθιασμένο, ένα ακόρταγο, ένα άναρχο, ένα παράλογο απελπισμένο πρωτεϊκό Εγώ. Το οποίο μουσικοποιείται, πολιτικοποιείται, ερωτικοποιείται, και τώρα που πολλά από αυτά δεν λειτουργούν, όταν εξεγείρεται ο Μίκης εξεγείρεται στο βάθος κατά του θανάτου. Ετσι να βλέπετε υπαρκτά, τον κυκλώ-

Οι δυο τους έξω από το Δημοτικό Θέατρο της Πάτρας, σαράντα χρόνια πριν

να Μίκης Θεοδωράκης και τον ιλιγγιώδη στροβιλισμό του. Στο βιβλίο θα βρείτε τα ψυχολογικά και πολιτικά κλειδιά για να εξηγήσετε τα πάντα στον Μίκη. Ακόμα και το σύνδρομο της κλεψύδρας. Ο τελευταίος κόκκος άμμου αργεί να πέσει -«ή τώρα ή ποτέ». «Πρέπει με μια ζαριά να ρεφάρω όλες τις αποτυχίες, να αντισταθμίσω όλες τις μαινώσεις, όλες τις απογοητεύσεις». Είναι συγκλονιστικό αυτό το αίσθημα. Θυμηθείτε τον Ελευθέριο Βενιζέλο στο κίνημα του '35. Παρ' όλα αυτά, ο Μίκης είναι οικουμενικός. Ο φανατικός Μίκης σε βάθος χρόνου αφήνει πίσω του μια διανοητική, ηθική και πολιτική μετριοπάθεια σαν καταστάλαγμα. Ο φανατικός Μίκης παρωδεί, στην ουσία, τον φανατισμό, και διά των εναντίων, όπως έλεγαν οι αρχαίοι Έλληνες, γίνεται οικουμενικός. Ας τον αντιμετωπίσουμε ως οικουμενικό.

